

Birinci Dünya Savaşı'nda İdil-Ural Türkleri ASYA TABURU-III

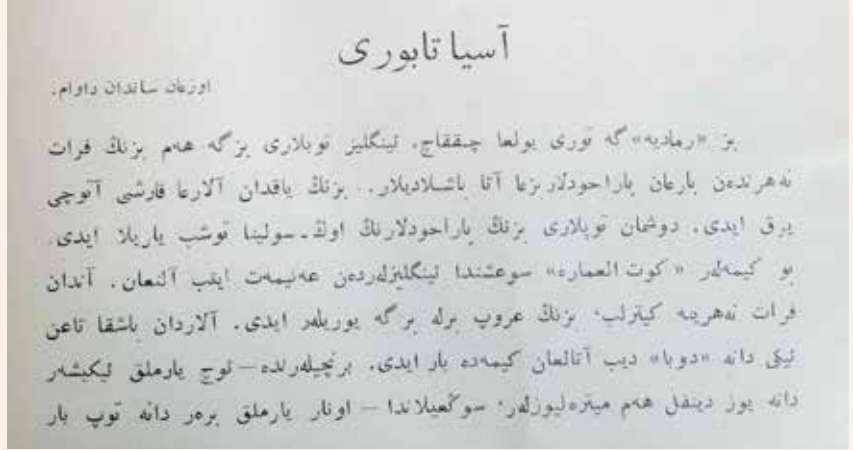
Yazan: Asya Taburu Çavuşlarından Lütfullahoğlu
Türkiye Türkçesine Aktaran: İlyas Miftakhov

VII

Nazım Bey Ramazanof askerlere bakarak: “*Kardeşler, Feluce’ye üç gün sonra ulaşabiliriz. Yolda her an düşmanların karşımıza çıkma ihtimali var. Bu kum denizinde Allah’tan başka hiç kimseden yardım beklemeden savaşmaya mecbur olacağız. Biz orada zorluklara rağmen tek bir insan kalsa da vatan için şehit olmak zorundayız.*” dedi. O anda bir delikanlı çıkarak kumandanına cevap verdi: “*Kumandan Bey biz vatan için her şeye hazırız. Herhangi zorluklar olursa olsun, korkmadan bunu karşılayarak bu toprakları ve Türk milletini korumaya hazırız!*” dedi. Ramazanof tabura teşekkür ettikten sonra: “İleriye doğru marş!” diye emretti. 9 Mart’ta Hille’den yola çıktık.

Tabur kumandanı pek asabileşmişti. Bu yüzden subaylar mümkün olduğu kadar ondan uzak olmaya çalışıyorlardı. Şehirden çıktıktan sonra tümenin yüklerini idare eden bir teğmen onunla tartıştı. Sudan bir sebeple Ramazanof silâhuyla ateş ederek onu da yaraladı. Bundan sonra grup kumandanı Ahmet Bey’in emriyle silâhu alındı ve ona hapis cezası verildi. Vurulan teğmenin yarası ağırdı, iyileşemedi ve bir ay sonra vefat etti. Ramazanof’un yerine **Asya Taburu**’nun İkinci Bölük Kumandanı Remzi Bey Tabur Kumandanı olarak tayin edildi. Yolda Bağdat’ın alındığı haberi geldi. Bu haber bütün askeri heyecanlandırdı. Üç günlük yoldan sonra ulaşacağımız **Felluce**’nin de düşman tarafından alınmış olması pek mümkündü. Çünkü orası bir taraftan Bağdat’a çok yakındı; ikinci taraftan bizim orda hiçbir askeri kuvvetimiz yoktu. Lâkin böyle üzücü haberlere rağmen bizim askerin morali çok iyiydi. Ayrıca **Asya Taburu** savaşı bekliyordu. Tabur’un her askeri: “*Nerde şu düşman? Önümüze çıksaydı da biz onu kaçırpı kovalasaydık!*” diyordu. Yemyeşil Fırat boylarındaki hurma bahçelerinin ve Irak gibi dünyanın en zengin topraklarının bırakılıp gidilmesinin intikamını almak istiyordu.

Gün boyunca yürüyerek akşam **Mahavil**’e ulaştık. Geceyi orada geçirip ertesi gün **Seddü’l-**

Yaya Millî Yol dergisinde Asya Taburu.

Hindiye’ye vardık. Fırat Nehri burada iki kola ayrılıyordu. **Hille** ve **Divaniye** tarafları susuzluktan, **Hindiy**e ile Şamiye tarafları da su bolluğundan telef olma korkusu altında kaldığından burada bin metre uzunluğunda ve yüz metre genişliğinde bir kanal kazılmış ve **Hindiy**e koluna da bir büyük baraj yapılmış. Lâkin gittikçe **Hille** su yoluna yine kum dolmuş ve su tamamen durmuş. **Divaniye** sancağı susuzluktan çok zarar gördüğünden ve hükümetin de geliri azaldığından vilâyet onu yine tamir etmeye başlamış. Bunun için hükümet de Avrupa’dan mühendisler getirterek barajın tamiri için yüz seksen bin altın lira harcamış. Bu barajı yaptıran mühendis bir İngiliz’miş. Etraftaki bütün bölgelerin hayatını kurtarmış, kan damarlarının kalbi gibi olan bu baraj, bir Türk eseri. Barajların üstü çok geniş olduğundan onlar köprü vazifesini de görmektedir. Onların pek çok kemerleri var. Gerekli zaman bunlar açılıp kapanıyorlar. Onları kaldıran ve indiren makineler var. Bölüm bölüm şeklinde yapılan bu duvarların birkaçı kapanırsa, barajın yukarı tarafında su yükselerek ekinlere doğru kazılan kanallardan akmaya başlıyor.

Türk parasıyla yaptırılan bu setlerden İngilizler maddî ve manevî olarak faydalanmışlar. Bu hizmetler halkın işine çok yaradığından, halk bunun için kendilerini İngilizler karşısında borçlu olarak hissediyorlar, onu Irak halkının yararı için İngilizler yapmış diye düşünüyorlardı. İngilizler burada savaştan önce de kendilerini millete sevdirmişlerdi. Sıradan Araplar pek basit düşünüyorlar. İş yaptıran Türk’ü

değil, hizmetçiyi iyi diye biliyorlar. Türkiye'ye gelen yabancı milletlerin siyasetleri her zaman kendilerini yerli halka sevdirmek olmuş. Yine Almanlar da savaş zamanı Irak'ta Araplara karşı pek şefkatli hareket ediyorlar ve kendilerini bizden daha çok sevdireyorlardı. Irak cephesinde telsiz telgraf idaresi Almanların elindeydi. Onlar buradaki ahalden bir şey satın alırlarsa hiç pazarlık yapmadan alıyorlar; Araplara küçük bir iş yaptırdıklarında da büyük hediyeler veriyorlardı. Türk'ün ise parası olmadığından çok fazla bir şey veremiyor ve yüzü de gülmüyordu.

11 Mart'ta **Samava**'dan grupla beraber yola çıkmış iki küçük savaş gemimiz **Hindiye** barajına ulaştı. Onları çabucak barajın yukarı tarafına geçirdik. O anda Bağdat tarafından bir İngiliz uçağı gelip bizi kontrol edip gitti. Ertesi gün yine bir uçak geldi ve yine baktı gitti. Onların böyle bizi kontrol etmeleri düşman güçlerinin bizi beklediklerini gösteriyordu. **Musayib** kasabası önüne geldik. Menzilden erzak almamız gerekiyordu. Lâkin nehrin sol tarafında olan bu kasabaya geçmek çok tehlikeliydi. Daha sonra oradaki erzakın Araplar tarafından talan edildiğini öğrendik. Bizim asker bundan çok müteessir oldu. Onlar Arapların bu hıyanetini hiç anlayamıyorlardı. Erzaksız olarak yola çıktık. Ertesi gün **Divaniye** yakınlarına geldik. Bu da Fırat'ın sol tarafındaydı. Memurlar çabucak menzile gittiler. Fakat onlar yaralı olarak ölüm hâlinde olan menzil kumandanıyla birkaç yaralı askerden başka bir kaşık bile erzak bulamamışlardı. Menzil kumandanının dediğine göre oradaki erzakı yağmalamak için o civardaki bütün bedevî Araplar hücum etmişler. Oradaki kırk elli asker bütün güçleriyle onlara karşı savaşmışlar. Lâkin üç gün boyunca devamlı ateş ettikten sonra askerlerin mermisi kalmamış. **Divaniye**'den çıkarak nehirde dört beş kilometre uzaklıktaki kum üzerinden geri çekilmeye devam ettik. Gruptaki askerler ve hayvanlar açtı. Aç atlar top arabalarını kum üzerinden çekemediği için, **Asya Taburu** arabaları sıcak kumun üzerinden kendileri çekiyorlardı. Topçu kumandanı Asım Bey Tatar askerinin bu hareketlerine sevinerek, askerlerimize hiç durmadan samimî teşekkürler yağırdıyordu. O geceyi kum sahrasında geçirdik. Her akşam olduğu gibi, gece boyunca etrafımızda çöl kurtlarının sesleri yankılanıyordu. O sesler bir uzaklaşıyor, bir iyice yaklaşıyordu. Onlar düşman tarafından çevrilmiş olduğumuzu söylüyor gibiydiler.

15 Mart'ta **Felluce** karşısına gelip çadırlarımızı kurduk. Menzilden biraz erzak getirilerek askerlere dağıtıldı. İki gün sonra **Asya Taburu**'nun birinci

Irak Cephesi Dicle Nehri 1916, Türk Subayları ve efsanevi Krupp makineli tüfekleri, Kutül-Amare zaferine giden yol

ve dördüncü bölükleri **Ramadi**'ye doğru yola çıktı. Onlarla birlikte Alman telsiz telgraf grubu da gitti. Ertesi gün bir İngiliz uçağı gelip üzerimizde uçunca bizim askerler ona ateş etmeye başladılar. Uçak Fırat'ın sol tarafında yere indi. Araştıranların dediklerine göre orada İngiliz kuvvetleri varmış. Erzak almaya giden grup da erzak alamadan köprüyü ateşe vererek geri döndü. Grup kumandanı askerlere geri çekilme emrini verdi.

Yanık Millî Yol, Sayı:6, Berlin, 1932.

VIII

Biz Ramadi'ye doğru yola çıktıktan sonra, İngiliz topları bize ve bizim Fırat Nehri'nde yola devam eden gemilerimize ateş etmeye başladılar. Bizim taraftan onlara ateş eden yoktu. Düşman topları bizim gemilerin sağına, soluna düşüp patlıyordu. Bu gemiler Kut-ül-Amare savaşında İngilizlerden ganimet olarak alınmıştı. Oradan Fırat Nehri'ne getirilerek bizimle beraber hareket ediyorlardı. Onlardan başka yine iki tane *duba* adı verilen gemiler vardı. Birincilerinde üç buçukluk ikişer tane yüz dinfil(?) ve mitralyözler, ikincilerinde onar buçukluk birer tane top vardı. Onlar sadece elli kişilik bir asker olsalar da bize çok yardım ettiler.

19 Martta 1917'de **Ramadi**'ye ulaştık. Süvarilerin verdikleri habere göre gemilerimizin kömürleri bitmiş, yarı yolda kalmışlardı. Gemilerin düşman eline düşmemesi için acilen **Asya Taburu**'ndan bir bölük asker gönderildi. Hiç durmadan üç saat gittikten sonra gemileri bulduğumuzda çok sevindik. Lâkin birden bire şaşırarak kaldık: Gemiler üzerinde bizim

askerlerle beraber İngiliz-Hint askerleri de görülüyordu. Bu nasıl bir iş, kim kimi esir almıştı diye düşünürken bizim bahriyelilerin bizim kurallara göre yürüdüklerini gördük. Dikkatlice gemiye yaklaştık. Askerler bizi sevinçle karşıladılar. Durum şöyle olmuş: **Felluce**'den yola çıktığı günün akşamı bir İngiliz atlı taburu Fırat Nehri boyunca gemilere doğru yaklaşmaya başlamış. Kumandan hiç ateş ettirmeyecek onların çok yaklaşımlarına müsaade etmiş. Onlar yaklaştıktan sonra aniden ateş emri vermiş. Mermilerden bir tanesi atlıların ortasına, ikincisi onların kumandanları üzerine düşmüş. Kumandansız kalan askerler dağınık bir vaziyette kaçmaya başlamışlar. Çöldeki bedeviler onları kesmeye başladıktan sonra Hint Müslümanlarından on bir asker ve bir subay kendilerinin Müslüman olduklarını söyleyerek şehadet getirmişler ve böylece esir düşmüşler. Gemideki İngiliz askeri işte bunlarmış.

Lâkin bizim gemilerin kömürleri bittiği için durmuşlardı. Biz çabucak uzun iperle onları nehir kenarı boyunca çekerek, büyük zorluklarla **Ramadi**'ye getirebildik. Burada birkaç gün kaldık, hendekler kazdık. Bir gün İngiliz uçağı gelip altı tane bomba atırsa da hiçbir zarar vermedi.

10 Nisan'da Fırat grubunun çabuk bir şekilde **Felluce**'ye doğru savaşa hazır bir hâlde yola çıkması için altıncı ordu kumandanlığından emir geldi. Bundan dolayı **Asya Taburu**'nun ikinci ve üçüncü bölükleri Fırat'ın sol tarafından, Arnavut Taburu'yla hükûmete her zaman sadık olan bir Arap aşiret şeyhi Fırat'ın sağ tarafından **Felluce**'ye doğru yola koyuldu. Ertesi gün **Felluce**'ye yakın bir yerde çadırlarımızı kurduk. Atlılarımız İngiliz kuvvetlerine yaklaştılar. Bizim alayın vazifesi: Bağdat'ta olan düşman askerinin bir kısmını **Felluce** tarafına çekmek ve Bağdat'taki İngiliz güçlerini azaltmaktır. O zaman içerisinde bizim Bağdat'ın yukarı tarafında olan **Tikrit**'teki 6. Ordumuz Bağdat'a hücum edecekti. Lâkin hücum muvaffakiyetsiz oldu. O civarda İngiliz güçleri birkaç kat daha fazla olduğundan şimdiki cephemizi korumak zorlaşmıştı. Bundan başka bizim bu zengin bölgeleri kaybetmemizden dolayı erzaksız kalmamız ve son zamanlardaki savaşlarda askerlerimizin epeyce bir kısmını kaybetmemizi de eklemek lâzım. Yine silâhlarımız da düşman eline geçmişti. Dicle ve Fırat grupları çıplak çöllere bırakılmış bir vaziyetteydi.

İngilizlerin hücumundan önce ordumuz erzak bakımından zengindi. Şimdi ise onu da Anadolu'dan getirtmek gerekiyor. Bununla beraber bütün cephenin durumu bizim için kötü bir durumdaydı; Fırat

grubunun esas orduyla bağlantısı kesilmişti. 6. Ordu **Musul**'da, Fırat grubu **Halep**'e çekilmişti. Bu iki gücün haberleşme yolu **Ramadi**'nin yukarısındaki **Hit** kasabasından Dicle kenarında olan **Tikrit** üzerinden idi. Bunlar arasında hiçbir köy yoktu ve bu zamana kadar hiç insan ayağı basmamış 160 kilometrelik kum çölü vardı. Bu çöl üzerindeki istikameti belirlemek ve yol kenarında postaları bedevi yağmalarından korumak için **Asya Taburu**'nun 1. ve 4. Bölükleri gönderilmişti. Onlardan her bir takım asker, her 40 kilometrede mânalara bölünerek dağıtılmıştı. **Halep**'ten gelmekte olan asker, erzak ve silâhlar şu kum üzerine dikilen insan fenerleri üzerinden geçiyordu. Çöl ortasında kalan bu askerlerimiz şüphesiz çok büyük zorluklarla karşılaştılar. Susuz kaldılar, aç kaldılar, sıcakta yandılar, korkunç kum fırtınaları altında çok zor geceler geçirdiler. Lâkin onlardaki kuvvetli millî duygu, bu zorlukları hafifletti. Askerlerimizin geçirdiği en zor zamanlar olmasına rağmen, bu zorluklar Türklük uğrunda olduğundan kalp için zor değil, belki zevkliydi. Bizim yiğitlerimizin burada gösterdikleri sabır ve kahramanlıkları onlardaki millî hissin ne kadar derin olduğunu açıkça gösteren delillerdendir.

Ramadi'deki askerlerimiz çoğu zaman pek az erzakla idare ettiler. Bir asker günde 300 gram un, 150 gram pirinç, 14 gram yağ ve 16 gram tuz alıyordu. Sonraları **Halep** tarafından erzak gelince porsiyon miktarı biraz arttı. Askerlerin aldıkları para: Asker: 10 kuruş, onbaşı: 20, Çavuş: 30 kuruş, her ay zamanında dağıtıldı. Bu paraların yarısı gümüş akça, yarısı kâğıt para olarak veriliyordu. O dönemde 14 lira kâğıt para bir lira altın paraya satılıyordu. Türk ordusu her geriye çekildiğinde Türk parasının değeri daha da düşüyordu.

20 Haziran, Çarşamba günü Ramazan ayı başladı. Oruç tutmaya başladık. Taburda Kazan'ın Çistay bölgesinden olan Alaaddin Müstakimoğlu adında bir hafızımız vardı. O, Kazan'daki *Medrese-i Muhammediye*'yi tamamlamış, meşhur Alimcan Barudî'nin talebesiydi. Terâvih namazında Kur'an hatmine başladı. Bu vakitlerde bizim asker Fırat Nehri'nden çok yağlı balıklar tutuyorlardı. Bundan dolayı sahura ve iftara güzel balık kızartmaları oluyordu. Sıcak olmasına rağmen Ramazan ayı neşeli geçiyordu. 15 Ramazan'da üç buçuk saat devam eden ay tutulmasını seyrettik.

Yolu koruyan askerlerimiz 15 Ramazan'da geri döndüler. **Tikrit**'i İngilizler almış olduğundan, 6. Ordu **Musul**'a doğru giderek **Samarra**'yı cephe edinmiş, bundan dolayı orduyla Fırat grubu arasındaki

geliş gidiş yolu tamamen kesilmişti. Erzak ve silâh nakli durmuş, haberleşme de sadece telsiz telgrafla oluyordu. İngilizlerin Fırat boyundaki kuvvetleri bizim bulunduğumuz **Ramadi**'den 45 kilometre mesafedeydi. Araplar bu iki ordu arasında gelip gidiyorlar, onlara hiç kimse dokunamıyordu. Bazen onlar bize İngilizlerin hücum edecekleri haberini veriyorlardı. Fakat bunların çoğu aslı olmayan yalan haberlerden ibaretti. Düşmanların ne zaman hücum edecekleri belli değildi. Lâkin her ihtimale karşı bizim hendeklerimiz hazırды. **Ramadi** kasabasının **Felluce** tarafında büyük bir kanal var. Bu kanal, savaştan önce Fırat Nehri'nin suyunu **Ramadi**'den yaklaşık beş kilometre mesafede olan bir göle akıtmak için kazılmış. Fırat Nehri'ne bir baraj yapılıncaya su yükselerek şu kanaldan akmaya başlıyor ve kurumuş topraklar sulanıyor. **Hayatiye** diye adlandırılan bu kanal bizim için çok iyi bir savunma yeriydi.

O sırada Fırat grubunun askeri pek azalmıştı. **Samava**'dan **Asya Taburu**'yla birlikte gelen askerin çoğu Dicle'deki orduya yardıma gitmiş olduğundan, buradaki esas gücü **Asya Taburu** teşkil ediyordu. Bizim taburdan başka burada iki bölük piyade birliği ile 4 makineli tüfek ve 4 top vardı.

Nazım Bey Ramazanof bir ay kadar grupta hapis-te tutulduktan sonra 6. Orduya gönderilerek Divan-ı Harp mahkemesinde yargılansa da ona bir ceza verilmemişti; orada ordunun karargâh kumandanı olarak tayin edildi. Kendisi gerçekten çok çalışkan, askerliği çok iyi bilen ve cesur bir kumandandı. Bu kumandanı ayrıldıktan sonra **Asya Taburu**'na kumandan olarak yumuşak tabiatlı Remzi Bey tayin edilmişti. Taburun cephede aldığı vazife çok mühim olsa da, ona uygun bir cesur kumandan verilmediğinden bütün iş taburun çavuşları üzerine kalmıştı. İngilizler geliyor diye söylenip dururken elimizdeki silâhlara gereken önem verilmiyordu: Tüfeklerimiz sadece tek tek mermiyle ateş edebilen tüfeklerden ibaretti. Taburun kumandanı bu eksiklikleri gidermeye çaba göstermiyordu. Bundan dolayı önümüzde bizi bekleyen savaşta **Asya Taburu**'nun gücü, sadece kendi imanıyla süngüsündeydi. Biz bununla bizden dört beş kat fazla ve teknik yönden birinci derecede silâhlanmış olan İngilizlere karşı durmaya hazırlanıyorduk.

Yanşa Millî Yol, Sayı:7, Berlin, 1932.

IX

1917 yılı, 22 Ramazan'da sabah namazı vaktinde taburu uyandırarak: "*Silâh başına! İngilizler geliyor!*" dediler. Hepimiz birden yerimizden fırladık ve

Ramadi'nin doğusunda bulunan hendeklere doğru koştuk. Karanlık henüz bitmemişti. İki tane İngiliz uçağı gelerek bizim üzerimizde dolaşmaya başladı. **Asya Taburu**'nun iki bölüğü en öndeki saflara yerleştirildi. İşte o anda düşman tarafından üç zırlı otomobil gelip bizim önümüzde dizilerek makineli tüfek ve bombalarla bizim hendeklerimizi yıkmaya başladılar. Aramızdaki mesafe 200 metreden fazla değildi. Bu otomobiller bizim ateş ettiğimiz mermilerden hiç etkilenmeyerek önümüzde bir demir duvar gibi duruyorlardı. Bizim askerler ne yapacaklarını şaşırarak: "*Keşke bunları göğe uçuracak birkaç top olsa!*" diyorlardı. Bizim topçularımız onları daha görmemişlerdi. Böylece başka yapacak hiçbir şey olmadığından biz hepimiz ateş etmeye başladık. Bundan sonra otomobiller geri çekilmeye başladılar. Topçularımız da onları fark ettiler ve ateş etmeye başladılar. Onlar top mermilerine yakalanmamak için düz gitmeyip sağa sola dönerek gözden kayboldular.

Çok zaman geçmeden onlar tekrar dönüp aynı yere dizildiler. Bizim önümüzdeki Müşahede tepesinden kapkara bulut gibi yaya, atlı ve topçu düşman kuvvetleri inerek yana doğru açılıyorlar ve bizim üzerimize doğru geliyorlardı. Manzara iyice korkunç bir hâl alıyordu. Bizim 1000 piyade, 100 atlı, 8 top ve 4 makineli tüfekten ibaret olan gücümüze karşı düşman tarafında 8000 piyade, 500 atlı, 2 ağır ve 8 hafif top, 20 makineli tüfek, 3 zırlı otomobil, 30 yük otomobili ve 2 uçakları vardı. Bizim askerlerimizin kurşun yağmuru altında kalan düşman güçleri, şaşırıp kaldılar. Dümdüz yerde bizim hendeklere doğru yürümenin zor olacağını anladılar. Uçaklarının bir işaretleriyle onlar çabucak sola saparak bizim sağ kanadımıza doğru gelmeye başladılar. Beş kilometre uzunluğunda olan **Hayatiye** kanalının sağ tarafı tamamen boş kaldı. Eğer düşmanlar kanalın arkasına geçerek bizim yan tarafımızdan ateş etmeye başlarsa, bu bizim için hiç iyi olmayacak. Yine onların bizi kuşatma ihtimalleri de vardı. Böylece 20 dakika kadar bir zaman geçti ve şans bize döndü. **Asya Taburu**'nun korumada duran iki bölüğü bu düşman gücüyle karşılaştılar. Açık yerde olan düşman üzerine ateş yağmuru yağmaya başladı. Bu onlar için beklenmeyen bir durumdu, ateş içinde kalan düşman binlerce askerini kaybetti. Öğleden sonra düşmanın hücumu yumuşamıştı. Kanalı geçenlerin hepsinin öldüğünü gören Hint askerleri, İngiliz kumandanlarının dövmelerine, kamçılamalarına rağmen kanalı geçmek istemiyorlardı. Zırlı otomobiller bizi meşgul ederken yük otomobilleri yaralıları alıp götürdü.

Ateş eden toplardan başka güneş de çok ısıtıyordu.

Askerlerin çoğu oruçluymdu, bu sıcağa dayanamamarak bayılanlar da oldu. Lâkin düşmanlar oruç değillerse de sudan mahrumdular. Onların esas güçleri bizim sağ tarafımızda, susuz taraftaydı. Su bizim sol tarafımızda olduğundan onların suçuları bizim önümüzden geçmek zorundaydılar. Bizim askerler onların suçularıyla adeta oyun oynuyorlardı. Onlar su almaya gittiklerinde hiç ateş etmiyorlar, su aldıktan sonra dönerken aniden ateş ederek asker ve atlarını öldürüyorlardı. Onlar birkaç defa suçularını gönderdiler, fakat bir kere olsun su ile dönemediler. Düşman yavaşça çölden geri çekilmeye başladı. Karanlık çöktüğünde artık onlar yoktu.

Biz düşmanların aniden hücum etmelerinden korktuğumuz için ön safa muhafızlar koyduk. Ertesi gün düşman yine bir defa bize hücum etmeyi denedi. Lâkin hücumun başından itibaren bizim askerimizin cevabı onları çok kayıplar vererek geri çekilmeye mecbur etti. Biraz sonra nehir kenarından iki askerin kaçarak bize doğru geldiği görüldü. Bunları gören düşmanın zırlı otomobilleri bunların arkasından ateş ediyordu. Bu zavallıları kurtarmak için biz de otomobillere ateş ediyorduk. Onlar kurtularak gelip bizim hendeklerimize girdiler. Biz de onları sevinçle karşıladık, kucakladık. Onlar Hindistan Müslümanlarıydı. Kendilerine karşı savaşırların Rusya'dan gelen din kardeşleri olduklarını duyduktan sonra çok duygulanmışlar ve bizim tarafa geçmeye niyetlenmişler. Kendi istekleri üzerine ellerine silâh verildi. Onlar **Asya Taburu**'yla aynı cephede kaldılar. Onların birisi Nizameddin, ikincisi Mustafa'ydı.

İngilizler *Müşahede* tepesinden bizim hendeklere akşama kadar ağır toplarla ateşe devam ettiler. Uçaklarının üzerimize gelip makineli tüfeklerle ateş etmeleri de bize hiç zarar vermedi. Akşam olunca ön safa muhafızlar koyup kendimiz dinlendik. Ertesi gün ise düşman artık gözükmüyordu.

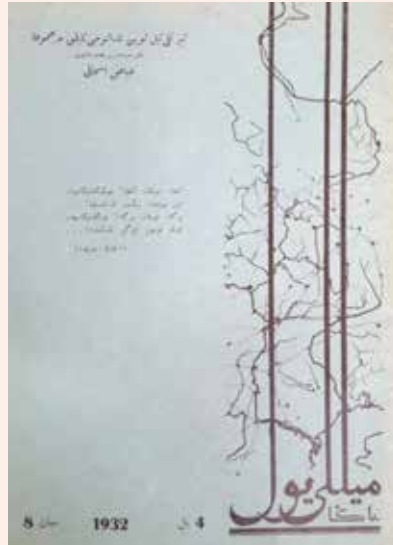
Burada savaşılan İdil-Ural Türkleri, İngilizlerin çok sayıda askerini mahvetmiş ve onları çok korkutmuştu. Bizim taraftan sadece 14 şehit ve 18 yaralı vardı. Şehit olan kardeşlerimizi hürmetle **Ramadi**'nin Fırat tarafındaki küçük bir tepeye defnettik. Düşman çekildikten sonra bizim askerlerimiz hendek önünde kalan düşman ölülerinin ayakkabı, giyim ve silâhlarını aldılar. Askerlerimiz

böylece İngiliz üniformalı oldu! Yine etraftaki bedevi Araplar arasında bizim derecemiz yükseldi! Onlar bize hürmet etmeye ve dikkate almaya başladılar.

Askerlerin gösterdikleri kahramanlıklardan dolayı kumandan Ahmet Bey bize pek çok teşekkür etti. Altıncı ordu kumandanı Halil Paşa'dan **Asya Taburu**'na tebrik ve teşekkür telgrafı geldi. Bundan başka, askerlere birer tane madalya verileceğini vadettiler. Savaş tamam olup sağ kalan arkadaşlar İstanbul'a döndükten sonra, o zaman İstanbul Merkez Kumandanı olan Miralay Cevat Bey mahsus bir merasimle Fatih Camii önünde bu madalyaları askerlerin göğüslerine taktı.

İngilizleri kovduktan sonra yine Fırat kenarındaki taş koğuşlarımızda yaşamaya başladık. Ramazanın son günlerinde oruç tutuyorduk. Alaaddin Kari (Hafız) Kur'an'ı hatmetti. Bayram geldi. Güzel bir şekilde bayram namazını kıldık. O zaman taburun imamı olan Abdullah Bey iyi bir vaaz verdi. Abdullah Molla Rusyalı olup Türkiye mekteplerinde ilim tahsil etmiş ve savaş başladıktan sonra askere alınmıştı. **Asya Taburu** Türkiye'ye geldikten sonra onu bizim tabura tayin etmişlerdi. O ikinci bir savaşta İngilizlere esir düşerek Hindistan'a gönderilmiş. Savaş bittikten sonra İstanbul'a dönmüş ise de, esaret zamanında aldığı hastalıklardan dolayı iyileşmeden vefat etti.

Eylül ayı girdi. İngilizler toparlanmışlar ve yine bize hücum etmeye hazırlanıyorlardı. Bize de **Halep** tarafından biraz yardım geldi: 181. Alayda 600 kişi ve 64. Alayda 700 kişi vardı. **Asya Taburu**'nda 900 asker vardı. Bunlar yanında bizim 120 atlı, 120 topçu, 80 makineli bölük ve bir telsiz telgraf takımı vardı. Bu sonuncunun idarecileri Almanlar olup muhafızları bizim taburdandı. Bütün güçlerin yarısını oluşturduğundan gelecek savaşlarda **Asya Taburu** en mühim rolü oynayacaktı.

Yanık Milli Yol, Sayı:8, Berlin, 1932, Kapak yazısı:

*İleriye, kardeş, ileriye! Yenene kadar,
El (vatan) yolunda eşitsiz mücadeleye!
Birlikte, kardeş, birlikte! Ölene kadar,
Hürriyet için kutsal mücadelede!*

Hürriyet Türküsü